Föreläsning 7

Muterbara och icke-muterbara klasser
Delegering
Gränssnittet för en klass
Single Responsibility Principle
Information Expert
Law of Demeter

Muterbara kontra icke-muterbara klasser

Objekt som tillhör en icke-muterbar klass kan inte ändra sitt tillstånd, d.v.s. *det tillstånd som objektet får när det skapas bibehålls under objektets hela livstid*.

Ett icke-muterbart objekt har således ett *garanterat beteende*, dess tillstånd kan avläsas hur många gånger som helst och samma resultat erhålls varje gång.

Muterbara kontra icke-muterbara klasser

Är klassen GeoTag icke-muterbar?

```
import  java.util.Date;
public class GeoTag {
   private int latitude;
   private int longitude;
   private Date timestamp;
   public GeoTag(int latitude, int longitude, Date timestamp) {
      this.latitude = latitude;
      this.longitude = longitude;
      this.timestamp = timestamp;
   }
   public int getLatitude() {
      return latitude;
   }
   public int getLongitude() {
      return longitude;
   }
   public Date getTimestamp() {
      return timestamp;
   }
}
```

Anm: java.util.Date är en muterbar klass.

Muterbara kontra icke-muterbara klasser

Klassen har inga mutator-metoder, men den är likväl muterbar!

Avläsningsmetoderna verkar harmlösa, men de utgör en dold fara. Betrakta kodsekvensen nedan:

```
GeoTag tag = . . .;
Date date = tag.getTimestamp();
date.setTime(t);
```

Vad som inträffar illustreras av följande bild

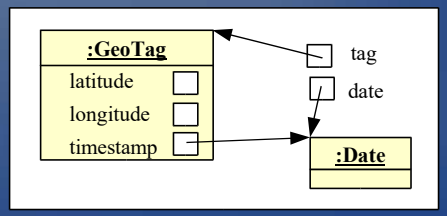

Den interna representationen i objektet är exponerad!

Muterbara kontra icke-muterbara klasser

I och med att satsen date.setTime(t) exekveras ändras tillståndet av objektet tag. Detta är troligen inte vad utvecklaren av klassen GeoTag tänkt sig!

Botemedlet är att skapa en *kopia* av objektet innan det ges ut:

```
public Date getTimestamp() {
  return timestamp;
  return (Date) timestamp.clone();
}
```

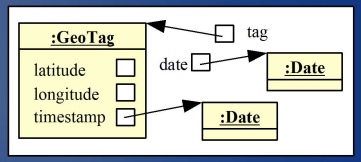

Kloning är mer klurigt än vad man vid en första anblick kan tro. Vi återkommer till detta senare.

Muterbara kontra icke-muterbara klasser

Är klassen icke-muterbar nu, när en klonad kopia av timestamp-objektet fås vid avläsning?

Nej! Betrakta nedanstående kod:

```
Date date = new Date();
GeoTag e = new GeoTag(12, 14, date);
date.setTime(...);
```

En ondskefull programmerare skapar ett Date-objekt, behåller själv en referens till objekt och skickar denna referens till konstruktorn för klassen GeoTag. Således kommer denna referens att bli delad.

Lösningen är att låta konstruktorn klona referensen till Date-objektet:

```
public GeoTag(int latitude, int longitude, Date timestamp) {
    this.latitude = latitude;
    this.longitude = longitude;
    this.timestamp = timestamp;
    this.timestamp = (Date) timestamp.clone();
}
```


Icke-muterbara klasser och arv

Det finns inget som förhindrar att en icke-muterbar klass ärvs

- går tekniskt
- strider inte i sig mot Liskovs Substitution Principle

Man skall dock noga överväga om en icke-muterbar klass skall gå att ärva:

- om arv tillåts finns inga garantier för att subklasserna är icke-muterbara
- vid dynamisk bindning kan man därför inte utgå ifrån att ett objekt verkligen är icke-muterbart då objektets superklass är icke-muterbar
- leder till att de fördelar som finns med icke-muterbarhet går förlorat

Konstrutorer bör endast anropa privata metoder!

Om en konstruktor anropar en ickeprivat metod finns inga garantier för vilken metod som faktiskt anropas.

```
public class A {
   private int theValue;
   public A() {
      init(0);
   }
   protected void init(int i) {
      theValue = i;
   }
   public int getValue() {
      return theValue;
   }
}
```

```
public class B extends A {
   protected void init(int i) {
      super.init(42);
   }
}
```

```
public class Client {
   public static void main(String[] arg) {
      A obj = new A();
      System.out.println(obj.getValue());   // Utskrift: 0
      obj = new B();
      System.out.println(obj.getValue());   // Utskrift: 42
   }
}
```

Förklara vad som händer när ett B-objekt skapas!

Användning av final

Man kan markera instansvariabler och klassvariabler som **final** för att förhindra att variabeln förändrar sitt värde efter det att den har skapats. Dock betecknar **final**-modifieraren endast att *innehållet i variabeln* är ett konstant värde. *Tillståndet hos objektet som variabeln refererar till kan förändras!!*

Man kan markera en parameter som **final**. Detta betyder att metoden inte får förändra parameterns värde.

Man kan markera en metod med **final**. Detta betyder att metoden inte kan överskuggas i en subklass.

Man kan deklarera en klass med **final**. Detta betyder att klassen inte kan användas som superklass.

Icke-muterbara klasser och arv

För att förhindra att en klass kan ärvas deklareras klassen som **final**.

Icke-muterbar klass som inte kan ärvas

```
import  java.util.Date;
final public class GeoTag {
   final private int latitude;
   final private int longitude;
   final private Date timestamp;
   public GeoTag(int latitude, int longitude, Date timestamp) {
      this.latitude = latitude;
      this.longitude = longitude;
     this.timestamp = new Date(times
   }
   final public int getLatitude() {
      return latitude;
   }
```

```
   final public int getLongitude() {
      return longitude;
   }
   final public Date getTimestamp() {
      return new Date(timestamp.getTime());
   }
}
```


Icke-muterbara klasser

Vilka klasser skall vara icke-muterbara?

Det generella svaret är ”så många som möjligt”.

Särskilt gäller detta klasser på den lägsta nivån, dvs klasser som representerar data. Dessa objekt är ”värdeobjekt” och skall vara icke-muterbara. Klassen String och omslagsklasserna för de primitiva typerna, t.ex Integer, Double och Boolean är exempel på sådana icke-muterbara klasser.

> ***Classes should be immutable unless there's a very good reason to make them mutable. If a class cannot be made immutable, limit its mutability as much as possible. (Joshua Bloch).***

Icke-muterbara klasser

```
import java.awt.Point;
public final class ImmutableCircle {
   final private Point center;
   final private int radius;
   public ImmutableCircle(Point center, int radius) {
      this.center = new Point(center);
      this.radius = radius;
   }
   public int getRadius() {
      return this.radius ;
   }
```

Kopierings-konstruktor

```
   public ImmutableCircle setRadius(int radius) {
      return new ImmutableCircle(this.center, radius);
   }
   public ImmutableCircle moveTo(Point p) {
      return new ImmutableCircle(p, this.radius);
   }
   public ImmutableCircle moveBy(int dx , int dy) {
      return moveTo(new Point(center.x + dx , center.y + dy));
   }
   public Point getLocation() {
      return  new Point(center);
   }
}
```

Icke-muterbara klasser

När man väl bestämt sig för att göra en klass A icke-muterbar, hur skall man gå tillväga för att förvissa sig om att den verkligen blir icke-muterbar? Här är de tre viktigaste sakerna som skall göras:

- Gör alla instansvariabler i A **final private**.
- Uteslut alla mutator-metoder.
- Konstruktorn skall skapa klonade kopior av muterbara argument.
- Accessmetoder skall returnera klonade kopior av muterbara attribut.
- Förhindra att subklasser till A överskuggar metoder genom att göra alla metoderna **final**, eller förhindra arv genom att göra klassen A **final**.

En nackdel med icke-muterbara objekt är att om man skulle vilja ändra dess tillstånd (värde) måste man skapa ett helt nytt objekt, vilket kan vara kostnadskrävande. Java har därför t.ex. infört klassen StringBuffer för att hantera muterbara strängar.

Delegering

Antag att du behöver en klass som är identisk med en muterbar klass, förutom att klassen måste vara icke-muterbar. Som exempel kan vi säga att vi behöver en klass FixedPoint som är en icke-muterbar version av klassen java.awt.Point. Två förslag på att åstadkomma detta är:

1. Strunta i klassen Point och skriv klassen FixedPoint från grunden.
2. Låt FixedPoint vara en subklass till Point, och överskugga metoderna move, translate och setLocation på så sätt att de inte gör någonting alls.

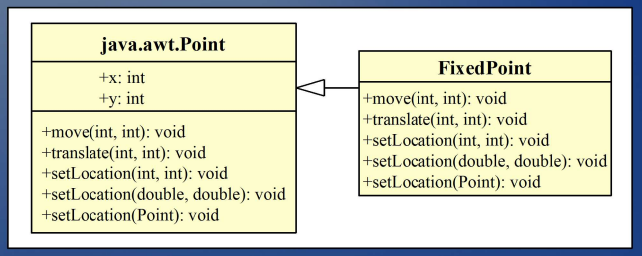

Varför är dessa förslag dåliga?

Delegering

En tredje och betydligt bättre metod är att använda delegering.

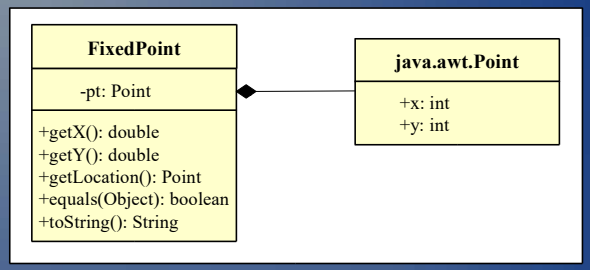

Detta innebär att vi gör en ”wrapper”-klass:

- klassen tillhandahåller ett gränssnitt som endast innefattar read-only metoder
- klassen har ett objekt av klassen Point i vilken klassen sparar sin data.

Delegering

Ett första, men felaktigt, implementering:

WRONG!

```
import java.awt.Point;
public class FixedPoint {
   private Point pt;
   public FixedPoint(Point p) {
      this.pt = p;
   }
   public FixedPoint(int x, int y) {
      this.pt = new Point(x,y);
   }
   public double getX() {
      return pt.getX();
   }
   public double getY() {
      return pt.getY();
   }
   public Point getLocation() {
      return pt;
   }
}
```

Vid en första anblick ser denna klass ut att vara icke-muterbar. Men är den det?

Delegering

Vi har exakt samma problem som i vårt tidigare exempel med klassen GeoTag.

Vad sker när nedanstående kod exekveras?

```
FixedPoint fp = new FixedPoint(3,4);
Point loc = fp.getLocation();
loc.x = 5;
Point p = new Point(3,4);
FixedPoint fp = new FixedPoint(p);
p.x = 5;
```


Delegering

En korrekt implementation av FixedPoint har följande utseende:

```
import java.awt.Point;
public final class FixedPoint {
   private final Point pt;
   public FixedPoint(Point p) {
      this.pt = new Point(p);
   }
   public FixedPoint(int x, int y) {
      this.pt = new Point(x,y);
   }
   public double getX() {
      return pt.getX();
   }
   public double getY() {
      return pt.getY();
   }
   public Point getLocation() {
      return new Point(pt);
   }
}
```


Att designa en klass

Hur en klass skall utformas och implementeras måste avgöras från två olika infallsvinklar – utvecklarens perspektiv och användarens perspektiv. Programmerare utvecklar klasser för att de skall användas av andra programmerare.

Den som utvecklar klassen har sina speciella målsättningar med klassen, såsom effektiva algoritmer och lätthanterlig kod.

De som använder klassen vill kunna förstå och använda klassen utan att bry sig om den interna representationen. De vill ha en uppsättning metoder som är tillräckliga för att kunna lösa sin programmeringsuppgift, men som samtidigt är så begränsad att det är enkelt att förstå hur klassen och metoderna i klassen skall användas på bästa sätt.

I mindre programmeringsprojekt, som labbarna på denna kurs, är det samma programmerare som både utvecklar en klass och sedan använder klassen. Särskilj dessa båda roller – använd *kontraktbaserad design!*

The Newspaper Metaphor

Koden i en klass skall vara utformad som en välskriven tidningsartikel.

Artikeln läses uppifrån och ned. Högst upp finns en rubrik som talar om vad artikeln handlar om. Ingressen ger en översikt och kontext om historien som beskrivs, utan att ta upp detaljerna. Fortsätter man läsa får man slutligen hela historien med alla detaljer.

En tidning består av många artiklar, var av de flesta är mycket korta. Somliga är längre, men mycket få är så långa att de upptar mer än en sida. Detta gör en tidning användarvänlig. Skulle en tidning vara en enda långt oorganiserad gytter av text skulle ingen läsa tidningen.

Det samma gäller källkoden för ett program!

Vad kännetecknar en väldesignad klass?

Vi skall här diskutera ett antal bedömningsgrunder för att avgöra hur bra gränssnittet för en klass är avseende:

- sammanhållning (*cohesion*)
- bekvämlighet (*convenience*)
- tydlighet (*clarity*)
- överensstämmelse (*consistency*)
- fullständighet (*completeness*)

Sammanhållning (cohesion)

En klass skall ha *ett väl avgränsat ansvarsområde*, d.v.s. vara *en abstraktion av ett avskilt koncept eller fenomen*.

Alla operationer i klassen skall passa logiskt ihop för att stödja *ett särskilt syfte*.

Denna princip kallas *The Single Responsibility Principle* (en annan beteckning för samma sak är *Separation of concern*).

A class has a single responsibility. It represents one thing. It does one thing only and does it well. (Tom DeMarco)

Sammanhållning (cohesion)

Betrakta klassen Mailbox:

Metoden processCommand skiljer sig från alla andra metoder i klassen Mailbox.

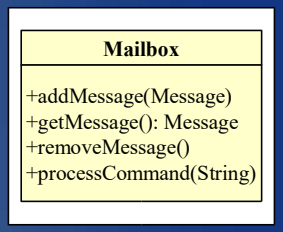

De övriga metoderna utför operationer på en och samma abstraktion, nämligen en brevlåda som innehåller meddelanden.

Metoden processCommand lägger dock ytterligare en egenskap till brevlådan – att handha kommandon.

Det vore mycket bättre att ha en annan klass som handhar kommandon, och låta brevlådan göra vad den är bra på, d.v.s. att lagra meddelanden.

The Single Responsibility Principle

A class should have only one reason to change. (Robert Martin)

Om en klass har flera ansvarsområden kommer de olika ansvars-områdena att bli kopplade till varandra. Varje ansvarsområde kan leda till förändringar i klassen p.g.a. ändrade krav. Förändringar i ett ansvarsområde kan påverka klassens förmåga att hantera de andra ansvarsområdena.

En klass som har många ansvar kommer också att ha kopplingar till många andra klasser. Klassen riskerar att behöva modifieras då andra klasser modifieras.

En klass med fler än ett ansvarsområde ger bräcklighet.

God class: en klass som gör för mycket eller vet för mycket.

Single Responsibility Principle

> *One of the criteria I use is to try to describe a class in 25 words or less, and not to use "and" or "or". If I can't do this, then I may actually have more than one class. (Brian Button)*

Klasser som försöker göra många saker, blir inte bara sårbara för förändringar, utan de blir också oöverblickbara och svåra att förstå.

Slutsats: Bryt ner stora saker för att minska komplexiteten.

Bekvämlighet (*convenience*)

Ett gränssnitt kan vara komplett i den meningen att det tillhandahåller tillräckligt med operationer för att utföra allt nödvändigt. Men som användare av klassen skall man inte behöva utföra en serie av operationer för att lösa en begreppsmässigt enkel uppgift.

> Ett bra gränssnitt skall inte bara tillhandahåll operationer för att utföra uppgiften, utan operationer som *gör det enkelt* att lösa uppgiften.

Att läsa indata från System.in är en mycket vanlig uppgift i ett program. Tyvärr har System.in ingen metod för att läsa in en rad. Före Java 5.0 var man tvungen till att innesluta System.in i en InputStreamer och sedan i en BufferedReader, vilket var mycket obekvämt. Problemet löstes med att slutligen införa klassen Scanner. Men varför tog det så lång tid?

Tydlighet (clarity)

Gränssnittet till en klass skall vara tydligt och begripligt.

Tydlighet (clarity)

Låt oss titta på ett exempel från Javas standardbibliotek.

```
LinkedList<String> list = new LinkedList<String>();
list.add("A");
list.add("B");
list.add("C");
```

För att genomlöpa listan använder vi en iterator:

```
ListIterator<String> iterator = list.listIterator();
while (iterator.hasNext())
   System.out.println(iterator.next());
```

Iteratorns position är en position mellan två element i listan, precis som |-markören i ett ordbehandlingssystem står mellan två tecken. Metoden add i ListIterator lägger ett element före iteratorns position, exakt som i ett ordbehandlingssystem:

```
ListIterator<String> iterator = list.listIterator(); // |ABC
iterator.next(); // A|BC
iterator.add("X"); // AX|BC
```

Tydlighet: fortsättning på exemplet

Men metoden remove i ListIterator är dock allt annat än intuitiv. I ett ordbehandlingssystem tar remove bort elementet till vänster om markören. Således skulle man förvänta sig följande:

```
ListIterator<String> iterator = list.listIterator(); // |ABC
iterator.next(); // A|BC
iterator.add("X"); // AX|BC
iterator.remove(); // A|BC
iterator.remove(); // |BC
```

Dock är båda anropen av remove() ogiltiga!

I dokumentationen av remove står:

"Removes from the list the last element that was returned by next or previous. This call can only be made once per call to next or previous. It can be made only if add has not been called after the last call to next or previous."

Överenstämmelse (*consistency*)

Operationerna i en klass skall vara överensstämmande med varandra avseende namn, parametrar, returvärde samt beteende.

I Javas standardbibliotek finns exempel på inkonsekvenser.

För att ett objekt i klassen GregorianCalendar (som representerar ett datum) anger man:

```
new GregorianCalendar(year, month - 1, day)
```

Alltså förväntar sig konstruktorn att månad anges som ett heltal mellan 0 och 11, däremot skall dag anges som ett heltal mellan 1 och 31!

Mycket logiskt!

Ett annat exempel är metoden substring i klassen String:

substring(start, end) returnerar delsträngen med startposition start och slutposition end - 1.

Fullständighet (*completeness*)

Gränssnittet till en klass skall vara komplett. Det skall stödja alla operationer som på ett *naturligt sätt* är associerade med den abstraktion som klassen representerar.

Låt oss titta på klassen java.util.Date. Antag vi har kodsegmentet

```
Date start = new Date();
// Do some work
Date stop = new Date();
```

Klassen Date har metoderna before och after som kan användas för att ta reda på om start skapats före eller efter stop. Men det finns ingen metod för att beräkna skillnaden mellan start och stop.

Det är ingen allvarlig brist, då vi kan beräkna tiden vi söker genom att använda metoden getTime()

```
long difference = stop.getTime() - start.getTime();
```

men det hade känts naturligare att kunna skriva

```
long difference = stop.getDifference(start);
```


The Uniform Access Principle

Denna princip säger att den service som en klass tillhandahåller skall vara åtkomlig med en enhetlig notation, som inte avslöjar om resultatet åstadkoms genom beräkning eller om det finns lagrat i minne.

```
public class Rectangle {
  . . .
  public final int area;
  public Rectangle(int width, int height) {
    this.width = width;
    this.height = height;
    area = width * height;
  }
  public int getPerimeter() {
    return 2 * (width + height);
  }
  . . .
}
```

```
Rectangle rek = new Rectangle(5, 12);
 . . .
int theArea = rek.area;
int thePerimeter = rek.getPerimeter();
```

Bryter mot *uniform access*

The Uniform Access Principle

```
public class Rectangle {
   . . .
   private final int area;
   public Rectangle(int width, int height) {
      this.width = width;
      this.height = height;
      area = width * height;
   }
   public int getArea() {
      return area;
   }
   public int getPerimeter() {
      return 2 * (width + height);
   }
   . . .
}
```

```
Rectangle rek = new Rectangle(5, 12);
 . . .
int theArea = rek.getArea();
int thePerimeter = rek.getPerimeter();
```

Information Expert pattern

Denna princip säger att det objekt som har den information som behövs för att utföra en uppgift skall utföra uppgiften.

```
public class Phone {
   private final String unformattedNumber;
   public Phone(String unformattedNumber) {
      this.unformattedNumber = unformattedNumber;
   }
   public String getAreaCode() {
      return unformattedNumber.substring(0,3);
   }
   public String getPrefix() {
      return unformattedNumber.substring(3,6);
   }
   public String getNumber() {
      return unformattedNumber.substring(6,10);
   }
}
```

```
public class Customer {
   private Phone mobilePhone;
   public String getMobilePhoneNumber() {
      return "(" +  mobilePhone.getAreaCode()
             + ") " + mobilePhone.getPrefix()
             + "-" + mobilePhone.getNumber();
   }
   . . .
}
```

Information Expert pattern

```
public class Phone {
   private final String unformattedNumber;
   public Phone(String unformattedNumber) {
      this.unformattedNumber = unformattedNumber;
   }
   public String getAreaCode() {
      return unformattedNumber.substring(0,3);
   }
   public String getPrefix() {
      return unformattedNumber.substring(3,6);
   }
   public String getNumber() {
      return unformattedNumber.substring(6,10);
   }
  public String toFormattedString() {
     return "(" + getAreaCode() + ") " + getPrefix() + "-" + getNumber();
   }
}
```

```
public class Customer {
   private Phone mobilePhone;
   public String getMobilePhoneNumber() {
      return mobilePhone.toFormattedString();
   }
   . . .
}
```


Principen *"Tell, don't ask"*

Denna princip säger att ett objekt inte skall fråga ett annat objekt om dess tillstånd, fatta något beslut baserat på detta tillstånd och därefter tala om för det andra objektet vad det skall göra.

```
public class Lung {
   private int oxygenAmount;
   . . .
   public int getOxygenAmount() {
      return oxygenAmount;
   }
   public void breatheSomeAir() {
      // do the necessary action to breathe
   }
}
```

```
public class Human {
   private Lung theLung;
   . . .
   public void breathe() {
      if (theLung.getOxygenAmount() < 0) {
         theLung.breatheSomeAir();
      }
   }
}
```

Principen *"Tell, don't ask"*

```
public class Lung {
   private int oxygenAmount;
   . . .
   public int getOxygenAmount() {
      return oxygenAmount;
   }
   public void breatheSomeAir() {
      if (oxygenAmount < 0) {
         // do the necessary action to breathe
   }
}
```

```
public class Human {
   private Lung theLung;
   . . .
   public void breathe() {
      theLung.breatheSomeAir();
   }
}
```

Responsibility implies non-interference. (Timothy Budd)

Law of Demeter: *Don't talk to strangers*

Ju fler klasser som en klass samverkar med, desto bräckligare och svårare blir den att förstå.

Tanken med *Law of Demeter* är att en klass skall veta så lite som möjligt om den interna strukturen hos andra klasser. Genom att undvika att anropa metoder på ett objekt som returneras från en annan metod minimerar man mängden beroenden och ser till att objekten inte bryter inkapslingen av data.

Law of Demeter säger att en metod m i klassen C endast skall samverka med objekt som:

1. skapats av m
2. är instansvariabler i C
3. är argument till m
4. är objektet själv (**this**)

Law of Demeter: *Don't talk to strangers*

Betrakta nedanstående anrop

```
Balance balance = centralControl.getBank(b).getBranch(r).
                  getCustomer(c).getAccount(a).getBalance();
dog.getBody().getTail().wag();
```

Det första anropet är beroende av 5 objekt och det andra anropet är beroende av 3 objekt. Enligt *Law of Demeter* skall dessa anrop ersättas med följande anrop:

```
Balance balance = centralControl.getBalance(b, r, c, a);
dog.wagTail();
```


Law of Demeter: *Don't talk to strangers*

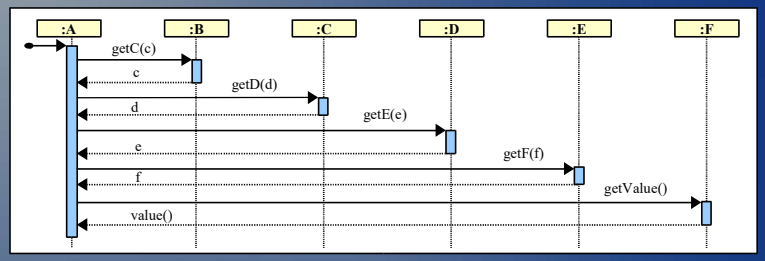

Talk only to your immediate friends

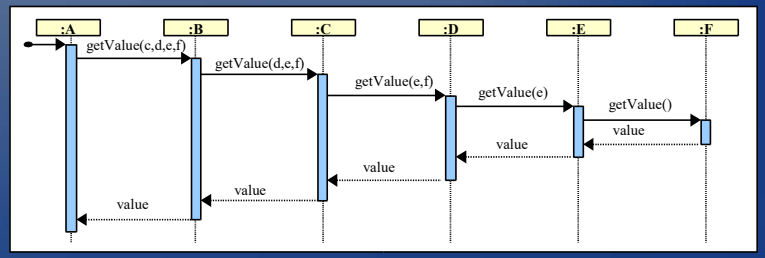

Law of Demeter: *Don't talk to strangers*

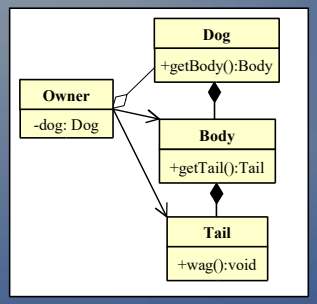

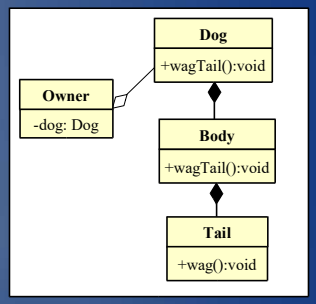

dog.getBody().getTail().wag();

dog.wagTail();

Interface Segregation Principle (ISP)

Classes should not be forced to depend on methods that they do not use.

Design som bryter mot ISP

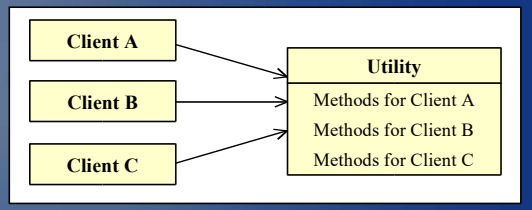

Design som följer ISP

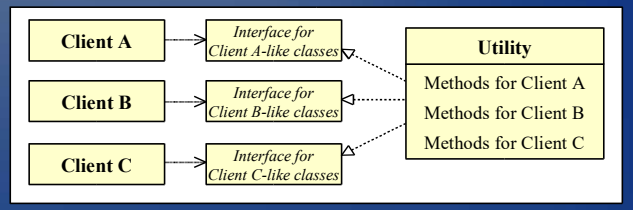

Interface Segregation Principle (ISP)

Design som bryter mot ISP

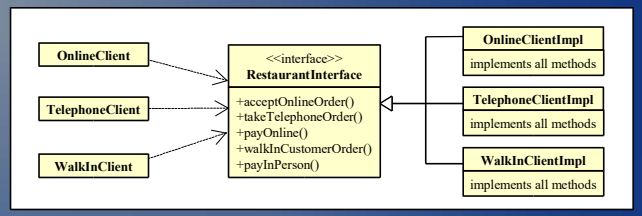

Ett "fett" interface

Interface Segregation Principle (ISP)

Design som följer ISP "tunna" interface

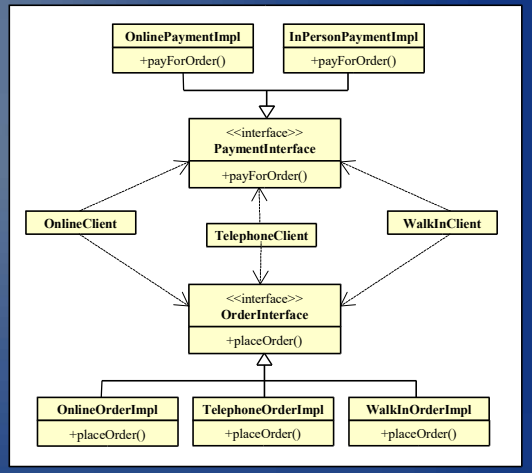

Överskuggning av metoder ärvda från Object

Klassen Object är superklass till alla klasser.

Klassen Object definierar bl.a. metodena:

- toString()
- equals(Object o)
- hashCode()
- clone()

Dessa metoder skall man alltid överväga att överskugga, när man skapar en ny klass.

Metoderna equals, hashCode och clone behandlas på nästa föreläsning.